

Доведеться відповідати за те, що ти, хто голосніше за всіх у цих виборах кричав про «мораль», грою на примітивних почуттях людей, різко знизили моральну планку виборів, з якого боку це б не лунало [Кучма, 20.11.2004].

В перекладі представлена експлікація даної метафори.

Those, who pretended to take special care of morality during this campaign, have slumped its moral standards, when playing on primitive human instincts [Кучма, 20.11.2004].

В англійському мові є варіантне відповідність для метафори *знизити планку* – стійке словосполучення *to lower the bar*, що означає «знижати певні стандарти, для того щоб легше досягти чого-то»

Those, who shouted loudly about «moral» during this campaign, have lowered the moral bar of election, when playing on primitive human instincts.

В радіообращенні президента, присвячене Голодомору і проблемі його міжнародного визнання як преднамереного знищення українського селянства, міститься метафора – персоналізація смерті.

Імена тільки 40 з них змогли встановити, інші покояться на сільському цвинтарі під безіменними хрестами, бо смерть косила цілими родинами і вулицями [Ющенко, 26.11.2005].

Дана метафора виконує функцію проєкції в минуле, аргументуючи оцінку історичних подій. При перекладі метафора була опущена.

Only forty of them are known. Others were anonymously buried at our cemetery [Ющенко, 26.11.2005].

Можливо запропонувати варіант перекладу, прийнятний для приймаючої сторони і зберігаючий художній образ.

Death mowed up and down entire families and streets.

Аналіз перекладів текстів президентських промов дає можливість зробити висновок про соціокультурний контекст роботи перекладача. Використання калькування для єдиних, існуючих варіантних відповідностей, граматичні помилки, помилки, що спотворюють денотативну інформацію, нівелювання стилістичних особливостей оригіналу дозволяють утвердити, що переклад проводиться на нерідній мові і в жорстких часових рамках. Функціонування офіційного Інтернет-представництва президента України має серйозні недоліки і дозволяє зробити висновок, що президентській комунікації в Україні не приділяється належного уваги.

Література

1. Гаврилова М. В. Когнітивні та риторичні основи президентської мови (на матеріалі виступів В. В. Путіна та Б. Н. Єльцина). – СПб.: Філологічний факультет СПбГУ, 2004. – 296 с.
2. Дани Д. А. Що таке «політехнологічна феєрія» і звідки вона взялася?// Політична лінгвістика. – Вип. 20. – Єкатеринбург, 2006. – С. 116-125
3. Дьякова М. Л. Прагматична спрямованість текстів публічних виступів (на матеріалі текстів звернень американських президентів до Конгресу): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. – М., 1993. – 26 с.
4. Комиссаров В. Н. Сучасне перекладознавство. Учебне посібник. – М.: ЕТС, 2004. – 424 с.
5. Спиридовський О. В. Інтертекстуальність президентського дискурсу в США, Німеччині та Австрії // Політична лінгвістика. – Вип. 20. – Єкатеринбург, 2006. – С. 161-169.
6. Філатова Е. А. Лексико-стилістичні та фонетичні засоби організації англійськомовного політичного дискурсу: (на матеріалі промов британських та американських політиків): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. – Івано-Франківськ, 2004. – 20 с.
7. Фоменко О. С. Лінгвістичний аналіз американського політичного дискурсу (90-ті роки ХХ століття) : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. філол. н.: 10.02.04. – К., 1999. – 19 с.
8. Deignan, Alice. English Guides 7: Metaphor. – Birmingham: Collins Cobuild, 1995. – 215 p.
9. Vermeer H. Skopos and comission in translational action// The Translation Studies Reader/ Ed. By L.Venuti. – London and New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2000. – 524 p. – P.221-233.

Каніболоцька О. А.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Національною доктриною розвитку освіти України визначено за необхідне орієнтацію школи на особистість учня і створення умов для її розвитку і самореалізації в умовах єдиного європейського освітнього та культурного простору. У вирішенні даного завдання особливого значення набуває вивчення зарубіжної літератури, оскільки мистецькі твори представників світової культури народжують в уяві читачів образну картину світу, сприяють естетичній насолоді, духовному збагаченню, формують широкий світогляд, творчі здібності, загальнолюдські цінності. Реформування шкільної освіти в Україні в контексті Болонської декларації спрямовується на узгодження зі світовими освітніми стандартами й призводить до пошуку оновлених педагогічних технологій, серед яких особливе місце займає аналіз художніх творів як основний спосіб організації спілкування між творцем художнього твору і учнем-читачем.

У сучасних умовах вимоги до вивчення творів зарубіжних письменників змінюються, оскільки реформування сучасної літературної освіти вимагає нарівні з оволодінням скарбами українського письменництва залучення школярів до цінностей «інонаціональної» літератури і формування здатності читачів-інофонів сприймати втілені в творах естетичні та духовні цінності.

Вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури у загальноосвітній школі відбувається одночасно, однак читання перекладних творів ставить перед учнями специфічні завдання. Відповідно існує необхідність у визначенні та систематизації факторів, що відрізняють процес аналізу художніх творів зарубіжної літератури від аналогічного процесу в рамках вивчення творів вітчизняного письменства.

Освітні системи в будь-якій країні світу повинні сприяти реалізації основних завдань соціально-економічного та культурного розвитку суспільства. Для цього важливо розробити стратегічний напрям розвитку загальної

середньої освіти на перспективу. Визначення стратегічного напрямку розвитку світових освітніх систем хвилює практично все світове суспільство.

Розвиток науки і техніки пропонує нові типи розв'язання дидактичних завдань, перетворюючи вчителя з авторитарного транслятора готових ідей на натхненника інтелектуального і творчого потенціалу учнів. Більшість дослідників вважають, що майбутнє за такою системою навчання, яка забезпечує перетворення викладача на педагога-методолога, технолога, а учень стає активним учасником процесу навчання.

Інноваційні технології в освіті повинні стати невід'ємною частиною сучасного навчального процесу. Застосування нових, і, насамперед активних форм і методів у викладанні зарубіжної літератури, що дозволяє розвивати творче мислення учнів, вміння формулювати і чітко виражати свої думки, знаходити правильне рішення в нестандартних ситуаціях і т. д. Ще в більшому ступені це має значення у процесі вивчення інонаціональної літератури зі школярами, тому що основні труднощі виникають не стільки при відповіді на питання що вивчати, скільки – як вивчати.

Існують три моделі навчання: пасивна, активна і інтерактивна моделі навчання. До пасивної моделі навчання відноситься таке навчання, коли учень виступає в ролі «об'єкта» навчання, він повинен засвоювати й відтворювати матеріал, переданий йому джерелом знань. Активна модель навчання передбачає використання методів, які стимулюють пізнавальну активність і самостійність учнів. У свою чергу, інтерактивна модель навчання виступає як активна взаємодія, взаємонавчання всіх учнів. Саме така модель навчання сприяє формуванню навичок і вмінь, створенню цінностей, забезпеченню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати справжнім лідером дитячого колективу. У процесі організації інтерактивної моделі навчання існує можливість використання інноваційних технологій навчання.

Інноваційні технології з новими необмеженими можливостями, особливо з поширенням Інтернет, приходять на зміну традиційним засобам навчання зарубіжній літературі. Ще кілька років тому вважалося, що інноваційні технології не так швидко змінять навчально методичні комплекси у зв'язку з тим, що підручник і навчально методичні комплекси пропонують педагогічно, психологічно й методично обґрунтований, систематизований і структурований шлях засвоєння зарубіжної літератури на відміну від можливостей інноваційних технологій. Але вже сьогодні навчання зарубіжній літературі важко уявити без використання новітніх технологій навчання. Комп'ютерні технології усе більш рішуче входять у навчальний процес. Без сумніву, комп'ютер може зробити процес навчання більш привабливим та ефективним. Однак, реакція викладача на сучасні технології керована емоцією. З одного боку, є ті, у кого це викликає занепокоєння і замішання, з іншого боку, є ті, хто прагне використовувати це.

Комп'ютер на уроках зарубіжної літератури використовується як допоміжний засіб для ефективнішого розв'язання вже існуючих дидактичних завдань. Комп'ютерні технології оснащені мультимедіа, що дозволяє використовувати дидактичні можливості відео- й аудіо інформації. Технології мультимедіа не тільки перетворили комп'ютер у повноцінного співрозмовника, а й дозволили учням, не покидаючи навчального класу, бути присутніми на лекціях видатних учених і педагогів, стати свідками історичних подій минулого і сучасного, відвідати найвизначніші музеї і культурні центри світу, найвіддаленіші й цікаві куточки Землі. Впровадження у процес вивчення зарубіжної літератури гіпертекстових технологій забезпечило учнів і викладачів принципово новими можливостями роботи з довідковою інформацією.

У сучасних умовах, коли стоїть завдання підвищення інформативності й ефективності кожного уроку зарубіжної літератури при скороченні кількості годин, технічним засобом вирішення цього завдання стають комп'ютерні технології. Використання інформаційних (комп'ютерних) технологій кардинально розширює можливості вчителя у виборі матеріалів і форм навчальної діяльності, робить уроки зарубіжної літератури яскравими і захоплюючими, інформаційно й емоційно насиченими.

Створення і використання мультимедійних презентацій Power Point на уроках зарубіжної літератури і в позакласній роботі є ефективним способом навчання, що допомагає учню усвідомлювати себе як активного суб'єкта пізнання, випробувати радість перемоги й успіху в особистісно значимій для нього діяльності. Мультимедійні презентації – це зручний інструмент донесення до учнів інформації в наочній і інтерактивній формі. Програма Power Point дозволяє урізноманітнити урок, сприймати нову інформацію не тільки на слух, але й візуально, використовуючи весь спектр її можливостей: анімацію, імпорту різних графічних додатків, кіно і звукових файлів, переглянути усі фрагменти уроку, побачити в цілому урок. За допомогою цієї програми виявилось легко організувати засвоєння нового матеріалу, перевірки і контролю знань, самостійні роботи і т.д. Чітко дотримується план уроку, логіка викладу. Особливо актуальним є використання програми Power Point для викладу теоретичного матеріалу на уроці. Дуже вагомим є те, що зміст на слайдах можна легко змінити з урахуванням підготовки класу, зміни програм змісту навчання.

Існують різні види мультимедійних презентацій, а саме: корпоративні мультимедійні презентації; flash-презентації; рґото-презентації; каталоги (CD каталог); електронні доповіді; мультимедійні підручники; корпоративні фільми (відео-презентації). Всі ці види презентацій можуть бути використані на уроках зарубіжної літератури як під керівництвом вчителя, так і самостійно учнями-читачами. Процес створення мультимедійної презентації починається з підготовки матеріалів, обробки інформації, розробки концепції, підготовки сценарію, створення ескізних проєктів і складається з наступних етапів: розробка концепції; побудова сценарію і створення ескізів; ескізних проєктів мультимедіа й інтерфейсу; розробка мультимедійної презентації; тестування; підготовка майстра-диска.

Комп'ютерні технології презентації мають привабливість як для занять з особистою участю викладача, так і для цілей дистанційного режиму навчання. Володіючи такою можливістю, як інтерактивність, комп'ютерні презентації дозволяють ефективно адаптуватися під особливості учнів. Тимчасова інтерактивність забезпечує можливість учню самостійно визначати початок, тривалість процесу навчання і швидкість просування навчальним матеріалом. Інтерактивність по черговості дозволяє учню вільно визначати чергу використання фрагментів

інформації. Змістова інтерактивність дає можливість учню змінювати, доповнювати і зменшувати обсяг змістовної інформації. Всі дані інтерактивності презентацій доцільно застосовувати на уроках зарубіжної літератури.

Серед інноваційних технологій особливе місце займають ділові ігри, кінцевою метою яких є створення якого-небудь нового для учнів розумового продукту. У педагогічній науці визначено переваги ділових ігор у порівнянні з традиційними формами навчання, дано класифікацію ігор, розроблено деякі сценарії. Але ці сценарії, як правило, прив'язані до професійної підготовки майбутніх фахівців, що ускладнює їхнє використання у вивченні зарубіжної літератури, особливо з дітьми, де на перший план виступає, незалежно від майбутньої професії, формування світогляду, розвиток творчого, критичного мислення, оволодіння категоріальним апаратом.

У центрі уваги викладача зарубіжної літератури повинні стояти «проблемоцентричність, діалогічність і дискусійність», тому значну ефективність дають ділові ігри з використанням художніх текстів. Особливо на перших етапах вивчення зарубіжної літератури можна використовувати гру «Символ», у якій учню чи малій групі пропонується для аналізу художній текст, що за визначений час повинен бути оформлений у вигляді схеми, опорного конспекту, плану. Така діяльність учить школярів виділяти в тексті логічні блоки, підпорядковувати поняття. Особлива ефективність досягається у процесі роботи в малих групах, тому що окремим учням буває іноді складно самостійно впоратися із завданням. У групі учні можуть активно обговорювати текст, пропонувати свої варіанти, але в підсумку повинні спробувати прийти до якого-небудь єдиного погодженого рішення. У завершенні гри кожна група викладає свій варіант вирішення проблеми і намагається відстояти результати своєї роботи.

Більш складною є гра «Ключ», що дозволяє перейти на вищий рівень самостійного понятійного мислення. Учням також дається для аналізу художній текст, у якому вони повинні знайти ключове слово, ключову пропозицію, ключову думку. Наступним етапом цієї гри є, використовуючи термінологію Гегеля, перехід від «уявлення до поняття». У залежності від ступеня підготовленості школярів викладач може запропонувати: 1 – сформулювати поняття, що подає сам викладач і яке є ключовим у тексті 2 – запропонувати учням самостійно просунути від думки (уявлення) і знайти і визначити шукане поняття.

Робота з літературним текстом дозволяє розвивати логічне, понятійне мислення, успішно опанувати поняттєвим апаратом, а ігрова модель навчання, спільна діяльність, діалогічність спілкування в дослідницькому процесі учнів забезпечує особистісне включення кожного у вивчення інонаціональної літератури, значно активізуючи пізнавальну діяльність. Завдання викладача – вмілий підбір текстів для аналізу, щоб, з одного боку, вони були досить «прозорі» і посилені для учнів, а з іншого боку – давали можливість у ході засвоєння знань виявляти і формувати самостійне мислення.

Таким чином, орієнтація України на гуманітаризацію освіти й інтеграцією вітчизняної системи освіти з європейською призвели до перегляду методологічної бази освіти в цілому. В умовах модернізації системи освіти очевидна необхідність технічно-інформаційно забезпечення навчального процесу і керування якістю навчання. Саме активне використання інноваційних технологій навчання на уроках зарубіжної літератури повинно бути спрямованим на досягнення поставлених цілей.

Капун М. И.

ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ТОНА В АЗИАТСКИХ И АФРИКАНСКИХ ЯЗЫКАХ

В тональных языках Западной Африки, как и в языках Дальнего Востока и Юго-Восточной Азии, одной из главных внутрисистемных функций тонов является увеличение фонологической базы: тоны характерны только для тех языковых систем, в которых существует определенный, как правило, не очень большой набор слоговых структур, недостаточный для формирования необходимого словаря. Тоны увеличивают слоговую базу: чем больше тонов, тем шире лексический арсенал языка.

Общую, лексическую для всех тональных систем функцию, тоны языков Дальнего Востока, Юго-Восточной Азии и Западной Африки выполняют по-разному и неодинаковыми средствами.

Существуют два типологических фактора, представляющих собой особое значение: структура лексического корня и присутствие или отсутствие грамматической морфологии. Отмеченные факторы действительно типологически кардинальны, если бы они существовали в чистом виде. Необходимо констатировать, что грамматическая морфология в принципе присуща как западноафриканским, так и азиатским языкам: речь, видимо, может идти о разном удельном весе грамматической морфологии в рассматриваемых типологиях.

Что же касается моносиллабического характера лексического корня в азиатских языках, то почти столетняя дискуссия по этому поводу может считаться завершённой. Современные исследования в востоковедческой лингвистике показали: многие азиатские языки, в том числе и современный китайский, по преимуществу являются языками с двусложным словом. Таким образом, и в этом аспекте можно говорить лишь об удельном весе односложной (двусложной) лексики в западноафриканских и азиатских языках.

Типологическая раскладка языков (африканских и азиатских) имеет в виду скорее диахронический аспект, нежели синхронический. Диахрония отвечает на вопрос, что имело место в исторической эволюции данной языковой системы, а синхрония констатирует, что в этой системе есть сегодня, как она функционирует. Некоторые авторы количество тонов в той или иной системе связывают с возможностями их функциональной роли, говорят об их потенции, «важности» в той или иной языковой типологии.

Не вдаваясь в детальный анализ проблемы большей или меньшей «важности» тона в азиатских и западноафриканских языках, поскольку само понятие «важность» применительно к функционированию тона в рассматриваемых типологиях остается во многих отношениях неясным. Отметим действительно принципиальный тезис: в языках Африки наблюдаются по преимуществу ассимиляционные правила меняющихся признаков тонов. И это является той типологической чертой, которая отличает данные языки от азиатских.

В африканских языках слог может иметь большее количество тональных вариантов в зависимости от многих факторов, особенно от тонального окружения. Следует заметить, что вряд ли можно говорить об общем